

ข้อบังคับของรัฐสภา
ว่าด้วยรูปแบบสมาชิกรัฐสภา

พ.ศ. ๒๕๒๖

.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติรูปแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ และมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติรูปแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติรูปแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๖ ประธานรัฐสภาออกข้อบังคับไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับของรัฐสภาว่าด้วยรูปแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๒๖”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้ยกเลิกข้อบังคับของสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าด้วยรูปแบบสมาชิกรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๑๖

ข้อ ๔ รูปแบบสมาชิกรัฐสภา ให้มี ๔ ชนิด คือ

- (๑) รูปแบบปกติ
- (๒) รูปแบบครึ่งยศ
- (๓) รูปแบบเต็มยศ
- (๔) รูปแบบสโมสร

ข้อ ๕ รูปแบบปกติ มี ๕ แบบ คือ

- ก. รูปแบบปกติขาว
- ข. รูปแบบปกติกากีคอตั้ง
- ค. รูปแบบปกติกากีคอพับ
- ง. รูปแบบปกติกากีคอแบะ
- จ. รูปแบบปกติกากีแกมเขียว

ก. รูปแบบปกติขาว ให้ประกอบด้วย

- (๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีขาว กะบังหน้าทำด้วยหนัง หรือวัสดุเทียมหนังสีดำ สายรัดคางสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้างหมวกข้างละ ๑ ดุม ผ้าพันหมวกสีขาว ที่หน้าหมวกติดตราครุฑพ่าห์ปักดินสีทอง สูง ๕ เซนติเมตร บนหมอนสักหลาดสีขาว

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

สมาชิกชาย ให้ใช้เสื้อแบบราชการสีขาว ใช้ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ ๕ ดุม ผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่อกเสื้อ เนื้อกระเป๋ابนซ้ายด้วย

สมาชิกหญิง ให้ใช้เสื้อมอกคอแบบสีขาวแบบคอป้านแขนยาวถึงข้อมือ มีตะเข็บหลัง ๔ ตะเข็บ ที่แนวสาบอกมีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๑.๕ เซนติเมตร ๕ ดุม มีกระเป๋าล่างข้างละ ๑ กระเป๋า เป็นกระเป๋าเจาะเฉียงเล็กน้อย ไม่มีใบปกกระเป๋าและให้ใช้เสื้อคอพับ แขนยาวสีขาวผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนกลาสี

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทราวุธ

ให้มีอินทราวุธแข็งแรง ๔ เซนติเมตร ยาวตามความยาวของบำเพ็ญสักหลาดสีดำปัก ดิ้นสีทองเป็นลายประจายามเต็มแผ่น ติดทับเสื้อเหนือบ่าทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ด้านคอปลายมนติด ดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็ก

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีขาวขาว ไม่พับปลายขา

สมาชิกหญิง ให้ใช้กระโปรงสีขาวยาวปิดเข่า ปลายบานเล็กน้อย

(๕) รองเท้า ถุงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้ามุขสันหนังสีดำชนิดผูก ถุงเท้าสีดำ

สมาชิกหญิง ให้ใช้รองเท้ามุขสันหนังสีดำปิดปลายเท้าไม่มีลวดลายสันสูงไม่เกิน

๗ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

(๖) เครื่องหมายสังกัด

ให้มีเครื่องหมายรูปรัฐธรรมนูญอยู่ภายในวงกลม มีรัศมีโดยรอบขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร ทำด้วยโลหะโปร่งสีทอง สำหรับสมาชิกชาย ให้ติดที่คอเสื้อตอนหน้าทั้งสองข้าง ส่วนสมาชิกหญิง ให้ติดที่คอแบบของเสื้อตอนบนทั้งสองข้างเหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ข. เครื่องแบบปกติภาคฤดูร้อน ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่สีของหมวก ผ้าพันหมวก หมอนสักหลาดสำหรับปักตราครุฑพ่าห์ เสื้อ และกางเกง หรือ กระโปรงเป็นสีเทาหรือสีทึบ

ให้ใช้เครื่องแบบนี้แทนเครื่องแบบปกติขาวในโอกาสไปงานพิธีในต่างจังหวัดหรือ ตามหมายกำหนดการ

ค. เครื่องแบบกาเกี๋ยคอปับ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากีหรือสีกากีนิวลเช่นเดียวกับ
เครื่องแบบปกติกาเกี๋ยคอตัง เว้นแต่ตราครุฑพ่าห์ที่หน้าหมวกให้ใช้ตราครุฑพ่าห์ใบบัวนกทำด้วยโลหะ
สีทอง สูง ๒.๕ เซนติเมตร และสายรัดคางให้ใช้สายรัดคางหนังหรือวัตถุเทียมหนังสีดำ

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เสื้อ

ให้ใช้เสื้อเชิ้ตสีกากีหรือสีกากีนิวลแขนยาวรัดข้อมือ มีดุมที่ข้อมือข้างละ ๑ ดุม
หรือแขนสั้นมีกระเป๋ายึดติดที่หน้าอกเสื้อข้างละ ๑ กระเป๋า ที่กระเป๋ามีแถบอยู่ตรงกลางตามทางตั้ง
กว้าง ๓.๕ เซนติเมตร มีใบปกกระเป๋ารูปมนชายกลางแหลม ที่ปากกระเป๋าทิ้งสองข้างติดดุม
ข้างละ ๑ ดุม สำหรับขัดกับใบปกกระเป๋าดูเสื้อผ่าอกตลอด มีสาคกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ติดดุม
ตามแนวอกเสื้อ ๕ ดุม ระยะห่างกันพอสมควร และติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้ง
สองข้าง ที่ไหล่เสื้อประดับอินทรีธนีสีเดียวกับเสื้อ ยามตามความยาวของบ่าเย็บติดกับเสื้อเหนือบ่า
ทั้งสองข้างจากไหล่ไปคอ ปลายมน ด้านไหล่กว้าง ๔ เซนติเมตร ด้านคอกว้าง ๓ เซนติเมตร
ตอนปลายขัดดุมติดกับตัวเสื้อ ดุมที่กล่าวนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ

ในโอกาสไปงานพิธีหรือเข้าที่ชุมนุมชน ให้ใช้เสื้อเชิ้ตแขนยาวผูกผ้าผูกคอสีดำ
เงือกกลาสี สอดชายผ้าผูกคอไว้ภายในเสื้อใต้ดุมเม็ดที่สอง

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) *อินทรีธนุ

ให้ใช้อินทรีธนุอ่อน มีแถบสีเหลืองหรือสีทอง กว้าง ๓ เซนติเมตร ติดทาง
ต้นอินทรีธนุ ๑ แถบ และแถบกว้าง ๑ เซนติเมตร ติดเรียงกันต่อไปอีก ๒ แถบ แถบบนขมวดเป็น
วงกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางวงใน ๑ เซนติเมตร การติดแถบให้ติดตามขวางที่ต้นอินทรีธนุ
แถบแรกให้ห่างจากต้นอินทรีธนุ ๕ มิลลิเมตร และแถบต่อไปเว้นระยะห่างกัน ๕ มิลลิเมตร และมี
เครื่องหมายทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนูญอยู่กลางพระมหามงกุฎ ประกอบด้วยรวงข้าว
และดอกบัวตูมวงล้อมอยู่เบื้องล่างขนาดสูง ๕ เซนติเมตร ติดทับบนแถบ

(๔) กางเกง กระโปรง

สมาชิกชาย ให้ใช้กางเกงแบบราชการสีกากีหรือสีกากีนิวลยาวไม่พับปลายขา

สมาชิกหญิง ให้ใช้กางเกงแบบสมาชิกชาย หรือกระโปรงสีกากีหรือสีกากีนิวล
ยาวปิดเข้า ปลายบานเล็กน้อย

(๕) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายถักสีทึบกว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดทำด้วยโลหะสีทอง เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางนอนปลายมนกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ยาว ๕ เซนติเมตร มีรูปครุฑพาดูณอยู่ กึ่งกลางหัวเข็มขัด ไม่มีเข็มสำหรับสอดรู ปลายเข็มขัดหุ้มด้วยโลหะสีทองกว้าง ๑ เซนติเมตร

(๖) รongเท้า ถูงเท้า

สมาชิกชาย ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำชนิดผูกหรือหุ้มข้อหนังสีดำ ถุงเท้าสีดำ
สมาชิกหญิง ถ้าใช้กางเกง ให้ใช้รองเท้าหุ้มส้นหนังสีดำปิดปลายเท้า ไม่มี
ลวดลาย ถุงเท้าสีน้ำตาล ถ้าใช้กระโปรง ให้ใช้รองเท้าส้นสูงสีดำปิดปลายเท้า ไม่มีลวดลาย ส้นสูงไม่เกิน
๗ เซนติเมตร ถุงเท้ายาวสีเนื้อ

ง. เครื่องแบบปกติสีกากีคอแบะ ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

สมาชิกชาย ให้ใช้หมวกทรงหม้อตาลสีกากีหรือสีกากินวล เช่นเดียวกับเครื่องแบบ
ปกติก็คอปัน

สมาชิกหญิง ให้อนุโลมตามแบบหมวกของสมาชิกชายแต่เป็นทรงอ่อน

(๒) เลื่อน

ให้ใช้เลื่อยสีกากีหรือสีกากีนวลคอบะแบบคอตัน แขนสั้น ปล่อยเอว ตัวเสื้อผ่าอกตลอด มีดุมที่อกเสื้อ ๔ ดุม มีกระเป๋ายีบติดภายนอกเป็นกระเป๋าบนและล่างอย่างละสองกระเป๋า กระเป๋าบนมีใบปกมนชายกลางแหลม มีแถบกว้าง ๓.๕ เซนติเมตร ตรงกึ่งกลางกระเป๋าทงติ่ง กระเป๋าล่างเป็นกระเป๋าย่ามมีใบปกรูปตัดที่ปากกระเป๋าทงติ่งทั้งสองกระเป๋ามีดุมที่ปากกระเป๋าย่ามละ ๑ ดุม สำหรับขัดกับใบกระเป๋าดุมที่กล่าวนี้มีลักษณะเป็นรูปกลมแบนทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื้อ ที่เอว ด้านหลังคาดด้วยผ้าสีเดียวกับเสื้อขนาดกว้าง ๕ เซนติเมตร และติดเครื่องหมายสังกัดที่ปกคอเสื้อด้านหน้าทั้งสองข้าง

การประดับแพรแถบเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ประดับที่อกเสื้อเบื้องซ้าย

(๓) อินทรธนู ทางเกว กระโปรง เข็มขัด รองเท้า ถุงเท้า ให้ใช้เช่นเดียวกับ

เครื่องแบบปกติกากีคอพับ

ให้ใช้รูปแบบนี้แทนรูปแบบปกติหากก็คอปัดได้ในโอกาสอันควร

จ. เครื่องแบบปกติกากีแกมเขียว ให้ประกอบด้วย

(๑) หมวก

ให้ใช้หมวกแก๊ปทรงอ่อนสีกากีแกมเขียว ที่หน้าหมวกเหนือแก๊ปติดตราครุฑพ่าห์
ใบบัวคนกทำด้วยโลหะสีทองสูง ๓ เซนติเมตร หรือปักตราครุฑพ่าห์ด้วยด้ายหรือไหมสีเหลืองหรือ
สีทอง สูง ๓ เซนติเมตร

(๒) เสื่อ

ให้ใช้เสื่อคอกเปิดสี่ก้ากึ่งแฉกเขียว ไม่มีสาบอกที่คอกและแนวอกมีดุม ๖ ดุม ขัดดุมปิดคอกได้ มีลั่นปิดอกแขนยาวแบบทรงกระบอก ท่ออกมีกระเป๋ามีสาบปะข้างละ ๑ กระเป๋ามุมกระเป๋ากับปากกระเป๋าคือรูปตัดพองาม มีปากขัดดุมข้างละ ๑ ดุม ทำด้วยวัสดุเดียวกับเสื่อรูปกลมแบนขนาดเล็ก ชายเสื่อตัดตรงไม่มีเว้า ที่ปากคอกเสื่อทั้งสองข้างปักด้วยด้ายหรือไหมสีเหลือง หรือสีทอง เป็นรูปรัฐธรรมนูญอยู่ภายในวงกลม มีรัศมีโดยรอบ ขนาดสูง ๒.๕ เซนติเมตร

(๓) กางเกง

ให้ใช้กางเกงขายาวสี่ก้ากึ่งแฉกเขียว ไม่พับปลายขาที่แนวตะเข็บกางเกงด้านข้างเป็นกระเป๋าคู่ ปากกระเป๋าคู่ไม่มีปากและจะมีกระเป๋าคู่หลังเป็นกระเป๋าคู่ มีปากขัดดุมกระเป๋าคู่ ๑ ดุมด้วยก็ได้ ตะเข็บกางเกงทุกตะเข็บต้องเป็นตะเข็บคู่

(๔) เข็มขัด

ให้ใช้เข็มขัดทำด้วยด้ายดักสี่ก้ากึ่งแฉกเขียว กว้าง ๓ เซนติเมตร หัวเข็มขัดและปลายเข็มขัดให้มีลักษณะเช่นเดียวกันกับเข็มขัดของเครื่องแบบปกติกาฬาคอกพับ

(๕) รองเท้า

ให้ใช้รองเท้าสูงครึ่งน่องสี่ก้ากึ่งแฉกเขียวหรือสีดำ มีรูร้อยเชือก

ให้ใช้เครื่องแบบนี้เป็นเครื่องแบบสนาม ในโอกาสตรวจการเฉพาะกิจ

ข้อ ๖ เครื่องแบบครึ่งยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบปกติขาว เว้นแต่กางเกงหรือกระโปรงให้ใช้ผ้าสักหลาดหรือเสิร์จสีดำ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ แต่ไม่สวมสายสะพาย

ข้อ ๗ เครื่องแบบเต็มยศ ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบครึ่งยศ ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์สวมสายสะพาย

ข้อ ๘ เครื่องแบบสโมสร

เครื่องแบบสโมสรสำหรับสมาชิกชาย มี ๓ แบบ

(๑) เครื่องแบบสโมสร ก. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบเต็มยศ

(๒) เครื่องแบบสโมสร ข. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร

ก. เว้นแต่

เลื้อ ให้ใช้เลื้อสโมสรสีขาวทำด้วยผ้าสักหลาด หรือเลิร์จเปิดอก ปาดเอว มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดเล็กติดที่ข้อมือข้างละ ๓ ดุม ที่ระหว่างอกกับเอวข้างละ ๓ ดุม และที่บรรจบเลื้อมีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ขนาดใหญ่ข้างละ ๑ ดุม ดุมนี้มีสายสร้อยสีทองร้อยติดกัน ประกอบด้วยเลื้อก๊กสีขาว มีดุมโลหะสีทองตราครุฑพ่าห์ ๓ ดุม และเลื้อเขັตสีขาวออกแข็ง ข้อมือแข็งคอคเขັตชั้นเดียว แบบปีกผีเสื้อ ผูกผ้าผูกคอสีดำเงื่อนหุกระต่าย

เครื่องหมายสังกัด ให้ติดที่คอแบะของเลื้อตอนบนทั้งสองข้าง เหนือแนวเครื่องราชอิสริยาภรณ์

(๓) เครื่องแบบสโมสร ค. ลักษณะและส่วนประกอบเช่นเดียวกับเครื่องแบบสโมสร ข. เว้นแต่เลื้อเขັตอกแข็ง ให้ใช้เลื้อเขັตอกอ่อนสีขาว และเลื้อก๊กให้ใช้แพรแถบสีเดียวกับกางเกงรัดเอวแทนแพรแถบนี้ส่วนกลางด้านหน้า กว้าง ๑๒ เซนติเมตร ปลายทั้งสองข้างเรียว กว้าง ๑๑ เซนติเมตร ที่ปลายมีขอเกี่ยวติดกันในขณะคาดทางด้านหลัง

สมาชิกหญิง ให้แต่งตามสมัณนิยม

ข้อ ๙ เครื่องแบบปกติขาว เครื่องแบบครึ่งยศ เครื่องแบบเต็มยศและเครื่องแบบสโมสรให้แต่งตามหมายกำหนดการ

ข้อ ๑๐ อดีตสมาชิกรัฐสภา ให้แต่งเครื่องแบบเช่นเดียวกับสมาชิกรัฐสภา เว้นแต่เครื่องหมายสังกัดให้ติดที่อกเลื้อเบื้องขวา

ข้อ ๑๑ อดีตสมาชิกรัฐสภาผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ไม่มีสิทธิแต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภาคือ

- (๑) เป็นบุคคลไร้ความสามารถหรือบุคคลเสมือนไร้ความสามารถ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี
- (๓) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ
- (๔) เป็นบุคคลที่วุฒิสภาหรือสภาผู้แทนราษฎรมีมติให้พ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๕) ประพฤติตนในทางที่อาจเป็นการเสื่อมเสียเกียรติของรัฐสภา และประธานรัฐสภาสั่งให้ผู้นั้นงดแต่งเครื่องแบบสำหรับอดีตสมาชิกรัฐสภา ในระยะเวลาที่กำหนดหรือตลอดไป

ข้อ ๑๒ นอกจากเครื่องแบบดังได้กล่าวแล้วในข้อ ๔ ให้มีเครื่องหมายโลหะสีทองมีลักษณะรี
ขนาดความสูง ๓.๕ เซนติเมตร ตรงกลางมีรูปรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานสองชั้น อยู่ภายใน
วงกลมยาสีธงชาติไทย ตอนบนเหนือวงกลมเป็นรูปยอดโดมของพระที่นั่งอนันตสมาคม และเบื้องล่าง
ของวงกลม มีข้อความว่า “สมาชิกรัฐสภา” รายละเอียดตามภาพท้ายข้อบังคับ

เครื่องหมายนี้ให้ใช้ประดับที่กลางอกเสื้อเบื้องขวา เนื้อแนวกระเป๋ในเวลาแต่งกายเครื่องแบบ
และให้ใช้ประดับที่รัดกุมคอปัสของเสื้อนอกเบื้องซ้ายในเวลาแต่งกายสากล

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๖

จารุบุตร เรืองสุวรรณ
ประธานรัฐสภา

หมายเหตุ

- *ความใน (๓) ของข้อ ๕ ค. เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๓
แห่งข้อบังคับของรัฐสภา ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๙
- *ความในข้อ ๑๒ เดิมถูกยกเลิกและใช้ความใหม่แทนโดยข้อ ๑๒ แห่งข้อบังคับ
ของรัฐสภา ว่าด้วยเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒